

γ) Ὁ μαθητευόμενος ἐν τινι ἐργασίᾳ Κέρκ. Παξ. κ.ά.: *Ἡρθ' ὁ μάστορας μετὸν ἀγιουτάντε του Κέρκ.* **2)** Ἰατρὸς Ζάκ. **3)** Ὡς ναυτικός ὄρ. σχοινίον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνέλκεται μετέωρος πρὸς τὰ ἄνω ἢ κεραία τοῦ ἱστίου, ὀρθωτήρ, ρυθμιστήρ Ἄνδρ. Μεγίστ. Σαλαμ. κ.ά. **β)** Μέρος τοῦ ἱστίου, ἐφ' οὗ στερεοῦνται τὰ σχοινία τοῦ ἱστίου Παξ. **γ)** Πρόσθετον ἱστίον Κέρκ.: *Θὰ σηκώσουμε καὶ τὸν ἀγιουτάντε καὶ αἶντε, θὰ πααίνουμε καπνός.*

ἀγιουτάρω Ζάκ. Θήρ. Κάμπ. Κρήτ. Μέγαρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακων. Σουδεν. κ.ά.) Σίφν. κ.ά. ἀγιουτάρου Θράκ. (Μάδυτ.) Σκόπ. κ.ά. ἀγιουταρίζω Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *aiutare* = βοηθῶ. Τὸ ἀγιουταρίζω ἐκ τοῦ ἁορ. ἀγιουτάρισα.

1) Μετβ. βοηθῶ, ὑποστηρίζω, ἐνισχύω Ζάκ. Θήρ. Θράκ. (Μάδυτ.) Κρήτ. Μέγαρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. κ.ά.) Σίφν. Σκόπ. κ.ά.: *Τὸν ἀγιούταρενε τὸ χαρτί* (τὸν εὐνόησε τὸ χαρτί. Φρ. τοῦ χαρτοπαιγνίου) Κρήτ. *Τὸν ἀγιουτάρουμε λιγάκι Καλάβρυτ. Πήγαμε ν' ἀγιουτάρουμε τὴν ἀρρωστη νὰ σηκωθῇ, ἀμμή δὲ βορέκαμε* (ἤμπορέσαμεν) Μέγαρ. *Συνών. ἀγιουτεύω, αἰδέω.* **2)** Δίδω θάρρος, παραθαρρύνω Κάμπ. Πελοπν. (Λακων. κ.ά.) **3)** Ἀμτβ. εὐδοκιμῶ πολὺ, πολλαπλασιάζομαι, ἐπὶ δημητριακῶν καρπῶν Πελοπν. (Σουδεν.): *Εἶναι καλὸ τὸ βλαχόσταρο, ἀμμή δὲν ἀγιουτάρει.* Πβ. ἀβγατίζω **A 1.**

ἀγιουτεύω Ἰθάκ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγιοῦτο.

Βοηθῶ, ἐνισχύω: *Μὲ φώναξε νὰ δὸν ἀγιουτέψω κ' ἔτρεξα καὶ τόκαμα ὅ,τι βόρεσα.*

ἀγιοῦτο τό, Ἀθῆν. Ζάκ. Θήρ. Ἰων. (Σμύρν.) Κέρκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Κῶς Μῆλ. Νάξ. Παξ. Πελοπν. (Αἴγ. Καλάβρυτ. Κορινθ. Λακων. Μάν. Μαντίν. Μεσσ. κ.ά.) Σίφν. κ.ά. ἀγιοῦτου Θράκ. (Μάδυτ.) Ἰγιοῦτο Μύκ.

Ἰταλ. *aiuto* = βοήθεια, συνδρομή.

1) Βοήθεια, ἐνίσχυσις Ἀθῆν. Ζάκ. Θήρ. Θράκ. (Μάδυτ.) Κέρκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Νάξ. Παξ. Πελοπν. (Αἴγ. Καλάβρυτ. Κορινθ. Μεσσ. κ.ά.) Σίφν. κ.ά.: *Ἐγὼ δὲν ἔχω κἀνέν' ἀγιοῦτο ἀπὸ κἀνέναντε Κέρκ. Δῶκε ἀγιοῦτο ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μερὲς γιὰ νὰ τὸ σηκώσουμε αὐτόθι.* Ἐλα νὰ μοῦ δώκῃς ἓνα ἀγιοῦτο Καλάβρυτ. *Τοῦ κἀνω ἀγιοῦτο* (τὸν βοηθῶ) Ἀθῆν. **2)** Θάρρος Ζάκ. Κῶς Μῆλ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακων. Μάν.) κ.ά.: *Δῶσε τῆς καρδιάς σου ἀγιοῦτο* (ἔχε θάρρος) Λακων. Μῆλ. *Δῶσ' τοῦ ἀγιοῦτο* (παραθαρρυνέ τον) Κῶς *Ἀγιοῦτο!* (ἐπιφώνησις παραθαρρυντική) Ζάκ. Κῶς Μάν. κ.ά. *Ἀγιοῦτο, μωρὲ παιδιά, ἀγιοῦτο!* (παρακείμεσις πρὸς ἔντασιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἐν τῇ ἐκτελέσει κοινῆς ἐργασίας) Καλάβρυτ. *Συνών. κουράγιο.* **β)** Παιδιά, ἐν ἧ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν μίαν ὁμάδα τῶν παικτῶν ἀπομακρυνόμενοι ἐκ τοῦ μέρους τῆς διαμονῆς των φωνάζουν πρὸς τοὺς τῆς ἀντιπάλου ὁμάδος «ἀγιοῦτο!», οὗτοι δὲ ἐφ' ἐνὸς ποδὸς καταδιώκουν αὐτοὺς καὶ ὅποιον κατορθώσουν νὰ κτυπήσουν συλλαμβάνουν ὡς αἰχμάλωτον Ἰων. (Σμύρν.) **γ)** Ἐφοδος Πελοπν. (Μαντίν.): *Βαροῦν τ' ἄλογα δυνατὰ καὶ κἀνουν ἐν' ἀγιοῦτο καὶ περνᾶνε.* **δ)** Ἐπαρσις, οἷσις Κῶς: *Ἐχει ἀγιοῦτο.* *Συνών. φρ. ἔχει ἀέρα.* **3)** Ἄνεσις, ἀνακούφισις Μῆλ. Μύκ. κ.ά.: *Τὸ φλεοτόμ'σμα δίν' Ἰγιοῦτο* (τὸ φλεβοτόμισμα ἀνακουφίζει, ἐνν. τὸν ἀσθενῆ) Μύκ.

ἀγιούτσι τό, Τσακων.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄγιος.

Μικρὰ ἐκκλησία, παρεκκλήσιον.

ἀγιουχάιστος ἐπίθ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερεητ. ἁ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *γιονχαῖστος <γιονχαῖζω.

Ὁ μὴ ἀποδοκιμασθεὶς διὰ τοῦ ἀποδοκιμαστικοῦ ἐπιφων. *γιούχα!*: *Ἀς πάη ἂν θέλῃ, δὲ θὰ φύγῃ ἀγιουχάιστος.*

ἀγιοφόρι τό, Ἀθῆν. Καπ. (Σινασσ. κ.ά.) ἀγιοφόρι Καπ. (Σινασσ. κ.ά.) ἀγιοφόρ' Καπ. αἰφόρι Καπ. (Ἀνακ. Μαλακ. Σίλατ. Σίλ. Σινασσ. κ.ά.) αἰφόρ' Καπ. (Σίλατ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ ρ. φορῶ.

1) Λευκὸν παραπέτασμα ἢ περικάλυμμα εἰκόνης ἱερᾶς Ἀθῆν. **2)** Ἡ ἱερατικὴ στολὴ τοῦ ἱερέως, συνήθως δὲ τὸ φελόνιον Ἀθῆν.: *Πρέπει νὰ 'ναι καθαρή ἡ σκάφη ποῦ θὰ πλυνθῇ τ' ἀγιοφόρι τοῦ παπᾶ.* **3)** Ἐνδυμα καινουργὲς φορούμενον κατὰ τὰς ἐορτὰς Καπ. (Μαλακ. Σινασσ.) **β)** Ἐνδυμα γαμήλιον Καπ. (Ἀνακ. Σίλατ. Σίλ. κ.ά.): ἄσμ.

Φορώνουνε τὸν νεόγαμπρο, ἃς ἐν' εὐλογημένο, φορώνουνε τ' αἰφόρι του καὶ ζώνουν τὴ ζωστήρ του Καπ.

Ἀς φορέσῃ τ' αἰφόρι μου, ἃς ζωστήρ τὴ ζωστή μου, ἃς καλλικέψ' τὸ μαῦρο μου καὶ 'ς τὴ χαρὰ ἃς πάγῃ Σίλατ.

ἀγιοφρυνδο τό, Θράκ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ οὐσ. φρύδι.

Ὡραία ὀφρὺς ὡς ἡ τοῦ ἐξωγραφισμένου ἁγίου: *Γιὰ ἰδὲς τί ἀγιοφρυνδα ἔχει αὐτὸ τὸ παιδί!*

ἀγιοφρυνδος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀγιοφρυνδους Θράκ. (Αἰν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγιοφρυνδο.

Ὁ ἔχων ὠραίας ὀφρὺς ὡς τοῦ ἐν εἰκόνι παριστανομένου ἁγίου: ἄσμ.

Ἀγιομματα, ἀγιοφρυνδα καὶ ἀγιοκωσταντινᾶτα

(ὁ στ. οὗτος φέρεται ἐν παραμυθ., ἐν ᾧ κόρη πτωχὴ ἐγέννησε δύο τέκνα ἔχοντα ὠραίους ὀφθαλμούς, ὠραίας ὀφρὺς καὶ γενικῶς ὄντα ὠραῖα ἢ πολλοῦ λόγου ἄξια ὡς τὰ τιμαλφῇ χρυσᾷ ἀγιοκωσταντινᾶτα. Πβ. ἀγιοκωσταντινᾶτο) Αἰν.

ἀγιοφύλλο τό, ΠΓεννάδ. 22.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ οὐσ. φύλλο.

Τὸ φυτὸν αἰγόκλημα τὸ κοινὸν (*Ionocera caprifolium*) τῆς τάξεως τῶν αἰγοκληματωδῶν (*caprifoliaceae*). *Συνών. ἀγιοκλήμα (II) 1, ποντικῆ.* [**]

ἅγιο-φῶς τό, πολλαχ. ἅγιου-φῶς Μακεδ. κ.ά. ἀεφῶς Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ οὐσ. φῶς.

1) Τὸ ἅγιον φῶς, ὅποιον τὸ φαινόμενον ὡς ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀναστάσεως ἐν Ἱεροσολύμοις ἢ τὸ κατερχόμενον ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ ἁγιασθέντος νεκροῦ σώματος ἐναρέτου ἀνθρώπου

Παξ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.): *Κάθαν χρόνον 'ς σὸν 'Αεν-Τάφον ἐβγαίν' τ' ἀεφῶς ἀσ' σὸ ταφὴν τοῦ Χριστοῦ* (κάθε ἔτος εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ἐξέρχεται τὸ ἅγιον φῶς ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ) Χαλδ. *'Εκατέβεν τ' ἀεφῶς ἀπάν' ἀτ' (κατῆλθε τὸ ἅγιον φῶς ἐπάνω του. 'Επὶ νεκροῦ)* Τραπ. Χαλδ. || Ἄσμ.

Μόνον ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος δὲν ἐκάη, γιὰτὶ ὅπου εἶναι τ' ἅγιο-φῶς, ἄλλη φωτιὰ δὲν πάει

(ἀναφέρεται εἰς πυρκαϊάν τινα τῶν Ἱεροσολύμων) Παξ.

2) Τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως, τὸ ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ λαμβάνουν ἐκ τῆς λαμπάδος τοῦ ἱερέως ἀνημμένης ἐκ τῆς ἀκοιμήτου λεγομένης κανδήλας τῆς ἀγίας τραπέζης, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος, εὐθύς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς τελετῆς, ἀνοίγων τὴν ὠραίαν πύλην καὶ προχωρῶν ἐπὶ τοῦ σολέα ἐκφωνεῖ «δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Διὰ τοῦ φωτός τούτου ἀνάπτουν τὴν κανδήλαν τοῦ εἰκονοστασίου τῆς οἰκίας, τὴν ὁποίαν διατηροῦν ἄσβεστον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας πολλαχ.: *Πάμε 'ς τὴν ἐκκλησίαν νὰ πάρουμε τ' ἅγιο-φῶς* Ἀθῆν.

ἀγιοχαρισμένος ἐπίθ. Κάρι.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἅγιος καὶ τοῦ χαρισμένος μετοχ. τοῦ ρ. χαρίζω.

Ὁ ὑπὸ ἀγίου χαρισμένος, δωρηθεὶς: Ἄσμ.

Νάνι της τὴν κορούλλα μου τὴν ἀγιοχαρισμένη, ποῦ μοῦ τὴν ἐχαρίσασι οὐλ' οἱ ἅγιοι τοῦ κόσμου (βαυκάλ.)

ἀγιοχέρι τό, Προπ. (Κύζ.) ἀγιόχερο Προπ. (Κύζ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἅγιος καὶ τοῦ οὐσ. χέρι. Περὶ τοῦ μεταπεπλασμένου τύπ. ἀγιόχερο ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2, 170-173 καὶ 179 κέξ.

Ἡ ἀγία χεὶρ, ἐπὶ τῶν ἀγίων συνήθως, κατ' ἐπέκτ. δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου: *Νὰ μᾶς βοηθήσῃ τ' ἀγιοχέρι ἡ τ' ἀγιοχέρο της Παναγίας!* (εὐχὴ) *Μᾶς βοηθήσῃ με τ' ἀγιόχερό του!* (μᾶς ἔδωσεν ἐλεημοσύνην). *Εἶν' ἀγιόχερο τὸ χέρι του, ὅτι ἀγίξῃ πάει καλά* (δηλ. αἴσιον). || Φρ. *'Εβαλε πάλι τ' ἀγιόχερό του!* (εἰρων. ἐπὶ τοῦ κλέψαντος).

ἀγιοχώματος ἐπίθ. ΑΚαρκαβ. Ἀρχαιολόγ. 73 καὶ 134.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἅγιος καὶ τοῦ οὐσ. χῶμα.

Ἐκεῖνος οὗ εἶθε μετὰ θάνατον νὰ ἀγιάσῃ τὸ χῶμα (αἰτία τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ συνθ. αἰ συνήθεις φρ. ν' ἀγιάσῃ τὸ χῶμα του! ν' ἀγιάσουν τὰ χῶματά του! ἅγιο τὸ χῶμα ποῦ κείτεται!): *'Ἦταν καλὴ γυναῖκα ἡ ἀγιοχώματη!* *'Εκλαψαν κ' ἔκαμαν τὸν ἀγιοχώματο θέλοντας καὶ μὴ νὰ δώσῃ ἐκεῖνο τὸ μοιράδι* (διὰ τῶν δακρῶν των ἔπεισαν τὸν μακαρίτην, οὗ εἶθε νὰ ἀγιάσῃ τὸ χῶμα, νὰ δώσῃ κτλ.)

ἀγιοψαρο τό, Σαλαμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἅγιος καὶ τοῦ οὐσ. ψάρι.

Ἰχθύς ἀκανθοπτέρυξ. Συνών. χρυστόψαρο.

ἀγιοψυχος ἐπίθ. Ἦπ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) κ. ἀ. ἀγιόψυχος Ἦπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν. κ. ἀ.) ἀγιόψυχος Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀιόψυχος Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἅγιος καὶ τοῦ οὐσ. ψυχή.

1) Ὁ ἔχων ἀγίαν ψυχὴν, ἅγιος, ἀγαθὸς Ἦπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν. κ. ἀ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.): *'Ἦταν αἰόψυχος ἄνθρωπος*

ποὺς Αἰτωλ. 2) Ὁ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀγαθότητος ὑποκρύπτων δολιότητα, ψευδευλαβής, ὑποκριτής. Πβ. ἀγιοῦσα 2.

ἄγι-Παντελέημονας ὁ, ἐνιαχ. ἅγιος-Παδελέημονας Πελοπν. (Μάν.) ἅγιος-Παδελέημονας Σῦρ. (Ἐρμούπ.) ἅγιο-Παντελέημονας Βάρν. Κεφαλλ. Κωνπλ. Πελοπν. (Μεσσ.) κ. ἀ. ἅγιο-Παντελέημονας Χίος ἅγιου-Παδιλέημονας Λέσβ. ἄι-Παντελέημονας πολλαχ. ἄι-Παντελέημονας Θράκ. ἄε-Παντελέημων Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) ἄε-Παντελέημων Πόντ. (Τραπ.) ἄε-Παντελέημος Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἅγιος καὶ τοῦ ὄν. Παντελέημονας.

Ὁ ἅγιος Παντελέημων, τοῦ ὁποῖου ἡ μνήμη ἐορτάζεται τὴν 27ην Ἰουλίου ἐνθ' ἀν.: Παροιμ. *'Ὅπου τυφλὸς κι ὅπου κοιτῶς 'ς τὸν ἄι-Παντελέημονα* (ἐνν. προστρέχει, καταφεύγει εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ἀγίου Παντελέημονος, ὅστις, ἐπειδὴ ἦτο ἱατρὸς τὸ ἐπάγγελμα, θεωρεῖται προστάτης τῶν ἀναπήρων. Ἐπὶ περιπτώσεως, καθ' ἣν πάντες καταφεύγουν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον διὰ νὰ τύχουν βοήθειας) Θήρ. Χίος κ. ἀ. (Συνών. παροιμ. *κοιτσοὶ στραβοὶ 'ς τὴν ἀγία-Παρασκευή*). Γνωμ. *Τοῦ ἄι-Παντελέημονος πέντε μέρες κι Αὔγουστος* (ὅτι πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς 1ης Αὐγούστου τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἀγίου Παντελέημονος) Πελοπν. (Πύργ.)

ἄγι-Σάββας ὁ, ἐνιαχ. ἄι-Σάββας πολλαχ. ἄις-Σάββας Κύπρ. Σύμ. Χίος κ. ἀ. ἄε-Σάββας Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἅγιος καὶ τοῦ ὄν. Σάββας.

Ὁ ἅγιος Σάββας, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 5ην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου: Γνωμ.

'Αγία-Βαρβάρα γέννησε κι ἄις-Σάββας τὸ δέχτη κι ἄις-Νικόλας ἔτρεξε νὰ πάη νὰ τὸ δαφτίσῃ

(ἐνν. τὸ χιόνι. Ἡ ἀγία Βαρβάρα τὴν 4ην Δεκεμβρίου τὸ ἐγέννησεν, ὁ ἅγιος Σάββας τὸ ἐδέχθη, ὁ δὲ ἅγιος Νικόλαος τὴν 6ην Δεκεμβρίου τὸ ἐβάπτισε, δηλ. τὸ ὠνόμασε χιόνι, διότι πρὸ τῆς ἐορτῆς αὐτοῦ δὲν ἦτο τοιοῦτον ἀναλυόμενον εὐθύς ὡς ἐπιπτεν εἰς τὴν γῆν. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1, 238) Σύμ. Χίος

'Αγία-Βαρβάρα λάλησε κι ἄι-Σάββας ἀπεκρίθη κι ἄι-Νικόλας ἔτρεχε νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια

(ὁμοίως ἐπὶ τῆς χιόνος) Πελοπν. (Μάν.) *'Αε-Βαρβάρα φύσα, ἄε-Σάββα βρέξον, ἄε-Νικόλα δόντσον* (χιόνισον. Ἐπὶ τῆς συνήθους κακοκαιρίας κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου) Τραπ.

ἀγισαββατιάτικο ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀισαββαθκιάτικον Κύπρ. ἀισαββαθκιάτικα Κύπρ. ἀισαββαθκιάτικα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἀμάρτ. ἐπιθ. ἀγισαββατιάτικος ἡ κατ' εὐθεΐαν ἐκ τοῦ οὐσ. Ἀγιο Σάββατο.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου: *'Ἦταν παραμονὴ τοῦ Πασκάτου, ἀισαββαθκιάτικον. Ἀισαββαθκιάτικα ἐπῆεν νὰ δουλέψῃ.*

ἀγισεληνᾶτο τό, ἀμάρτ. ἀισεληνᾶτο Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγισεληνᾶτο παρὰ τὴν γενικ. ἀγίᾱς -Ἐλένης, εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη ἡ κατάλ. -ᾱτο κατ' ἐπίδρασιν τῶν συνων. ἀγικωσταντινᾶτο καὶ κωσταντινᾶτο. Τὸ α τῆς συλλαβῆς -γίας ἀπεβλήθη κατ' ἀναλογ. τοῦ ἀγικωσταντινᾶτο.

Βυζαντιακὸν νόμισμα φέρον τὴν εἰκόνα τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὅτι ἔχει δύναμιν θαυματουργὸν καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς περιάπτον. Συνών. *ἀγίασμα 5, ἀγικωσταντινᾶτο, κωσταντινᾶτο.*

ἅγι-Σπυρίδωνας ὁ, ἐνιαχ. ἅγιος-Σπυρίδων ΝΠολίτ. Παροιμ. 1, 249 *ἅι-Σπυρίδωνας πολλαχ. ἅις-Σπυρίδωνας Κύπρ. ἅι-Σπυρίδωνας πολλαχ. βορ.Ιδιωμ. ἅι-Σπ'ρίδωνας Ἦπ. (Ζαγόρ.) Γενικ. τ' ἅι-Σπυριδώνου πολλαχ.*

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Σπυρίδωνας.*

Ὁ ἅγιος Σπυρίδων, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 12^{ην} τοῦ Δεκεμβρίου μηνός: Φρ. *Ὁ ἅγιος Σπυρίδων εἶναι (εἶναι ἰσχνός, λιπόσαρκος, ὡς τὸ ἐσκελετωμένον λείψανον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος τὸ διατηρούμενον ἐν Κερκύρα) ΝΠολίτ. Παροιμ. ἐνθ' ἄν. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ.*

Ἀγιστρατηγιάτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀστρατ'γιάτ'ς Λέσβ.*

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Στράτηγος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάτης.*

Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν σημ. ἰδ. ἐπομένην λ.)

ἅγι-Στράτηγος ὁ, Καππ. *ἅι-Στράτηγος Πελοπν. (Μάν.) ἅι-Στράτης Θράκ. ἅι-Στράτηγος Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἅγι-Στράτ'ς Θράκ. (Σηλυβρ.) ἅι-Στράτ'ς Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἅι-Στράκηγο Τσακων. ἁ-Στράτηγος Κρήτ. ἁ-Στράτ'γους Λέσβ. ἁ-Στράτ'γους Λέσβ.*

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Στράτηγος.*

1) Ὁ ἅγιος Στρατηγός, ἦτοι ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ φερόμενος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ παραδ. μετὰ τοῦ ἐτέρου ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἀγγελικῶν ταγμάτων καὶ εἰκονιζόμενος συνήθως ἐν στολῇ στρατηγοῦ κρατοῦντος ξίφος γυμνόν. Ἡ ἐορτὴ αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ Γαβριὴλ τελεῖται τὴν 8^{ην} τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σηλυβρ. κ. ἄ.) Καππ. Κρήτ. Λέσβ. Πελοπν. (Μάν.) Τσακων. κ. ἄ.: *Ἄσμ.*

Ἀγιε Παντελεήμονα κι ἅγιε ἁ-Στράτηγέ μου, αἰδάρετέ με τ' ὀρφανὸ νὰ χτίσω μοναστήρι

Κρήτ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ. 2) Ὁ μὴν Νοέμβριος (διότι κατ' αὐτὸν τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.) Συνών. *ἅγιο-Ταξιάρχης 2, Ἀγιστρατηγιάτης, Ἀγίφιλιππίάτης, Ἀγίφιλιππίτης.*

ἅγι-Συμεὼν ὁ, ἀμάρτ. *ἁί-Συμεὼς Θράκ. (Σηλυβρ.) ἁε-Συμιώνης Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)*

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Συμεὼν.* Τὸ *Συμιώνης* ἐκ τοῦ ἀμάρτ. *Συμιώνης.*

Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ θεοδόχος ὁ ἐορταζόμενος τὴν 3^{ην} Φεβρουαρίου ἐνθ' ἄν.: *Ὁ αἰ-Συμεὼς πῆγε 'ς τὸ ἀμπέλι νὰ κλαδέρη, γυρνᾷ τὸ κλαδευτήρι καὶ κόβει τὴ μῦτι του καὶ ἔμεινε σημειωμένος (ἐκ παραδ. Παρατηρητέος ὁ παρασυρ-σχετισμὸς τῆς λ. Συμεὼς πρὸς τὸ σημεῖο) Σηλυβρ.*

Ἀγιφιλιππίάτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀιφιλιππίτης Προπ. (Ἀρτάκ.) κ. ἄ.*

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Φίλιππος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάτης.*

Ὁ μὴν Νοέμβριος (ὠνομάσθη οὕτω, διότι κατὰ τὴν 14^{ην} ἡμέραν αὐτοῦ τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Φιλίππου). Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἅγι-Στράτηγος 2.*

Ἀγιφιλιππίτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀιφιλιππίτης Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.)*

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Φίλιππος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιτης.*

Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν σημ. ἰδ. *Ἀγιφιλιππίάτης*).

ἅγι-Φίλιππος ὁ, ἐνιαχ. *ἁί-Φίλιππος πολλαχ. ἁί-Φίλιππος Θράκ. (Σουφλ.) κ. ἄ. ἁε-Φίλ'ππος Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.)*

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Φίλιππος.*

Ὁ ἅγιος Φίλιππος ὁ Ἀπόστολος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 14^{ην} τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἐνθ' ἄν.: Φρ. *Σφογγᾶτε τὰ δειλούδικια σας, τ' ἁί-Φιλίππου διάβη (λέγεται σκωπτικῶς πρὸς τοὺς ἀγάμους τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου, τῶν ὁποίων συγχρόνως σκουπίζουν καὶ τὰ χεῖλη διὰ μεταξωτοῦ μανδηλίου, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην ἀρχομένης τῆς τεσσαρακονθήμερου νηστείας τῶν Χριστουγέννων δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε ἀρραβῶν οὔτε γάμος. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τὸ ἔθιμον ἐδημιουργήθη ἐκ παρε-τυμ. πρὸς τὸ οὖς. φιλεῖ) Κύπρ. || Παροιμ.*

Ἄν τ' ἀγιοῦ-Φιλίππου δὲν ἔρω, τ' ἅγια τῶν ἁγίων με δέξου

(ὑποτίθεται λέγων ὁ χειμὼν ὅτι ἂν δὲν ἐπέλθῃ τὴν 14^{ην} Νοεμβρίου, θὰ ἐπέλθῃ μετὰ μίαν ἐβδομάδα κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων τὴν 21^{ην} Νοεμβρίου) Χίος

Τῶν ἁγίων-Φιλίππου ἂν λείπω, | τ' ἅγια τῶν ἁγίων με δέξου

(ὁ πληθ. ἐνταῦθα κατ' ἐπίδρασιν τῆς γενικ. πληθ. τῆς ἐν τῇ ἐπομένῃ προτ. φρ. τ' ἅγια τῶν ἁγίων) Ψαρ.

ἅγι-Χάρως ὁ, Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Χάρως.*

Ὁ ἅγιος Χάρων, δηλ. ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου ὁ ἀφαιρῶν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου (ὁ Χάρων τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ἐταυτίσθη πρὸς τὸν ψυχοπομπὸν ἄγγελον τοῦ χριστιανισμοῦ, οὕτω δὲ ἐξηγεῖται ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὡς ἁγίου): *Ἄσμ.*

—Καλῶς ἤλθες, ἅγι-Χάρε μου, νὰ φάμεν καὶ νὰ πιοῦμεν.

—Ἐγὼ γιὰ φαγεῖ δὲν ἤρτα καὶ γιὰ πιοτὸ δὲν ἤρτα, ἐγὼ γιὰ τὸν Ἀκρίτη ἤρτα νὰ πάρω τὴν ψυχὴν του.

ἀγιώνω Σκιάθ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος.*

Καθιστῶ τι ἅγιον, ἡμερον, ἡσυχον: Τὸ παρακλήσι αὐτὸ ἀγίωσε καὶ μέρωσε ὅλο τὸ ἄγριο κῦμα ποῦ πρωτύτερα εἶχε κατὰρα ὅλος αὐτὸς ὁ γιᾶλός (ἐκ παραδ.)

ἀγιωσύνη ἡ, σύνηθ. *ἀγιωσύνη πολλαχ. ἀγιουσύν' Κυδων. Σάμ. κ. ἄ. 'ιουσύν' Ἦπ.*

Τὸ μεσν. οὖς. *ἀγιωσύνη.* Ὁ τύπ. *'ιουσύν'* ἐκ τοῦ ἡ *'γιουσύν'*, ἐν ᾧ ἐξέπεσε μὲν τὸ ἀρκτικὸν α, εἶτα δὲ καὶ τὸ γ μεταξὺ τῶν δύο λεπτῶν φων.

Ἡ ἀγιότης. Εὐχρηστος ἡ λ. μόνον εἰς τιμητικὰς προσαγορεύσεις πρὸς ἱερωμένους, εἰς οὓς ἀποδίδεται ὡς τίτλος

ἐνεκα σεβασμοῦ ἐνθ' ἄν.: *Τί κάν' ἡ ἀγιωσύνη σου; Ποῦ θὰ πάῃ ἡ ἀγιωσύνη σου; Ἡ ἀγιωσύνη σου καλὰ τὰ λέει σύνηθ. Συνών. ἀγιότη 1.*

ἀγιωτικά ἐπίρρ. Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγιωτικός.

1) Εὐσεβῶς, ἐναρέτως: *Ζῇ ἀγιωτικά.* 2) Ὁρθῶς, ἀληθῶς: *Ἀγιωτικά καλατζεύ'ς* (ὁμιλεῖς).

ἀγιωτικά τά, Θήρ. Κῶς Μακεδ. (Θεσσαλον.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Παξ. Σίφν. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ. ἄ. ἀγιωτ'κά Μύκ. ἀγιουτ'κά Κυδων. Λέσβ. κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγιωτικός.

1) Πάντα ἐν γένει τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν σχετιζόμενα πράγματα Θήρ. Κῶς Μακεδ. (Θεσσαλον.) Παξ. κ. ἄ.: *Ὅλη μέρα μὲ τ' ἀγιωτικά ἔχει νὰ κάμῃ, εἶναι καλὸς γιὰ παπ-πᾶς Παξ. || Φρ. Αὐτὰ εἶναι ἀγιωτικά* (ἐπὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐπιτρέπονται σχόλια καὶ συζητήσεις) Θεσσαλον. 2) Θρησκευτικὰ μέσα θερα-πευτικὰ τῶν ἀσθενειῶν, οἷον παρακλήσεις, ἀγιασμοί, ἐπω-δαί, καπνίσματα μὲ ἡγιασμένα ἄνθη (πβ. ἀγιολ'ούλουδο) κττ. Κυδων. Λέσβ. Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σίφν. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ. ἄ.: *Κάνε τοῦ παιδιοῦ σου ἀγιωτικά γιὰ νὰ γίνῃ καλὰ Ἐρμούπ. Μι τ' ἀγιουτ'κά εἶδι τὴν ὑγεία τ' Λέσβ. Μι τ' ἀγιουτ'κά τοῦ πέρας' ἡ-ῖ-ἄρρωστια αὐτόθι. || Φρ. Ἐπισι 'ς τ' ἀγιουτ'κά* (ἐπὶ ἀσθενοῦς ἀπελπισθέντος ἐκ τῆς ἰατρι-κῆς βοηθείας καὶ ζητοῦντος τὴν ἰασίν του διὰ μέσων θρησκευτικῶν) Κυδων. Λέσβ. 3) Τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις κατασκευαζόμενα καὶ ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν κομιζόμενα ὡς ἀναμνηστικά εἰς τοὺς οἰκείους καὶ φίλους κομβολό-για, κηρία, σταυροὶ κττ. Κρήτ.

Πβ. ἀγικό, Ἀγιοταφίτικος.

ἀγιωτικός ἐπίθ. Πόντ. (Χαλδ.) ἀγιωτικός Θήρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀγιουτ'κός Λέσβ. Μακεδ. κ. ἄ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀγιωτικός.

1) Ὁ εἰς τοὺς ἀγίους ἀνήκων Θήρ. Λέσβ. Μακεδ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Ὅλημερίς τῇ μέρας διαβάζ' ἀγιωτικά Ἀπύρανθ. Νὰ πῶ ἐν' ἀγιουτ'κὸ πρᾶμα* (τὸν βίον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐορταζομένου ἀγίου) Μακεδ. Ἀγιουτ'κά λουλούδια Λέσβ. 2) Εὐσεβής, ἐνάρετος Θήρ. Λέσβ. Νάξ. (Ἀπύ-ρανθ.) Πόντ. (Χαλδ.): *Πολλὰ ἀγιωτικός ἄρθωπος ἐν' Χαλδ. Ἀγιουτ'κός ἄθρουπους* Λέσβ.

ἀγκαβανέα ἡ, Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγκάβανος κατὰ τὰ εἰς -έα ὄν. φυτῶν.

Ἀγκάβανος, ὁ ἰδ. [**]

ἀγκάβανος ὁ, ἀμάρτ. ἀγάβανος Κρήτ. Κύθηρ. ἀγάβανος Κρήτ. ἀκάανος Κάρπ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Φυτόν ἀκανθῶδες (*silybum marianum*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*) (ΘΧελδράιχ 52). Συνών. γαιῖδουράγκαθο, γομαράγκαθο. [**]

ἀγκαζάρω πολλαχ.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *engager* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-άρω.

1) Λαμβάνω τὸν λόγον, τὴν ὑπόσχεσίν τινος, ὅτι θὰ κάμῃ τι, ὑποχρεώνω Ἀθῆν. κ. ἄ.: *Τὸν ἀγκαζάρισε νὰ τοῦ*

τὸ κάνῃ Ἀθῆν. Εἶμαι ἀγκαζαρισμένος καὶ δὲν μπορῶ νὰ κάνω διαφορετικά αὐτόθι.

β) Μισθώνω Παξ. κ. ἄ.: *Ἀγκαζά-ρισα τόσους νοματαίους γιὰ νὰ δουλέγουνε καὶ τώρα δὲν ἔχω δουλειὰ νὰ τοὺς δώκω Παξ.* 2) Ἀποκτῶ δικαίωμα προ-τεραιότητος ἐπὶ τινος Ἀθῆν. κ. ἄ.: *Ἔχω ἀγκαζάρει τὴν ἐφημερίδα - τὸ αὐτοκίνητο κττ. Ἀθῆν. Δάμα ἀγκαζαρισμένη* (φρ. χοροῦ) αὐτόθι.

ἀγκάθα ἡ, σύννηθ. ἀγκάθ-θα Κύπρ. Ρόδ. ἀκάθ-θα Κάρπ. ἀγάθα Κρήτ. κ. ἄ.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

1) Ἡ μεγάλη ἄκανθα καὶ γενικῶς πᾶσα ἄκανθα σύννηθ.: *Μοῦ μπῆκε μὴν ἀγάθα Κρήτ. Ἐπ-πесен μέσ' 'ς τὲς ἀγκάθ-θες τῷ ἐγέμωσεν Κύπρ. Ἐμπέην ἀγκάθ-θα 'ς τὸ νύδιον μου* (ἐμπέην = εἰσηλθε) αὐτόθι. || Φρ. *μουστάκι ἀγάθα* (ἐπὶ μύ-στακος, τοῦ ὁποίου αἱ τραχεῖαι τρίχες προβάλλουν ὡς ἄκανθαι) Κρήτ. *Κάθεται πάνω 'ς τοῖς ἀγκάθ-θες* (ἐπὶ τοῦ κατεχομένου ὑπὸ ἀνησυχίας) Κάρπ. *Τοῦ σκάρωσε μὴν ἀγάθα* (τὸν ἐσυκοφάντησε, ἐρραδιούργησε κττ.) Κρήτ. || Ἀσμ.

Κ' οἱ Τοῦρκοι ὥσ᾽ ἐίδανε τὸ χαλασμὸ πὺν 'πάθα, εἶχαι ὅλοι 'ς τὴ γαρδιά φαρμακερὴ ἀγάθα

Κρήτ. β) Ἀσπρὴ ἀγκάθα, τὸ φυτὸν κίρσιον ἢ ἄκορνα (*cirsium acarna* ἢ *picnomon acarna*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*) ΘΧελδράιχ 51 καὶ ΠΓεννάδ. 509. Συνών. ἀγριάγκαθο, ἀσπράγκαθο, κουκκουτσάγκαθο, σεῖτάγκαθο. 2) Ἡ σπονδυλικὴ στήλη Ρόδ. Σκυρ. κ. ἄ.: *Ἔσπασε τὴν ἀγκάθ-θα του Ρόδ. Ἐπὶ τῆς σημ. ταύτης ἤδη παρ' ἀρχ. ἡ λ. ἄκανθα.* Συνών. ἄγκαθας 2, ἀγκάθι 1 ια, ραχοκοκαλεά. Πβ. ἄγανο 2.

ἀγκαθαδάκι τό, ἀμάρτ. ἀγκαθ-θαδάτσι Μεγίστ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

Μικρὰ ἄκανθα, ἀγκαθαδάκι.

ἀγκαθαάκι τό, σύννηθ. ἀγκαθαά' βόρ. ἰδιώμ. ἀγκαθ-θάτσι Μεγίστ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

1) Μικρὰ ἄκανθα σύννηθ.: *Μοῦ μπῆκε ἀγκαθαάκι 'ς τὸ δάχτυλο - 'ς τὸ μάτι σύννηθ. || Φρ. Εἶν' ἀγκαθαά' (ἐπὶ τοῦ ραδιούργου) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Συνών. ἀγκαθαδάκι, ἀγκαθίτσα 1, ἀγκαθούλλα 1. 2) Τὸ φυτὸν γρόμ-φαινα ἢ σφαιρανθῆς (*gromphaena globosa*) τῆς τάξεως τῶν ἀμαραντωδῶν (*amarantaceae*) φέρον ἄνθη σφαιροει-δῆ (ΠΓεννάδ. 233) Λέσβ. Συνών. ἀγκαθέλλι. [**]*

ἀγκαθαῖς ὁ, ἀμάρτ. ἀγκαθ-θαῖς Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

Τὸ φυτὸν καρλινία ἢ κομμεοφόρος (*carlina* ἢ *chamaeleon* ἢ *atractylis gummifera*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*).

ἄγκαθας ὁ, Θράκ. κ. ἄ. ἄγκαθας Κάλυμν. ἄγκα-θος Βιθυν. Ἡπ. Θράκ. (Σηλυβρ.) ἄγκαθ-θος Ἰκαρ. Κύπρ. ἄγαθος Ἀνδρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ. ἄ. ἄγαθους Ἰμβρ. ἄκαθ-θος Ἰκαρ. ἄγκαθας Χίος ἄκατ-τος Σύμ. ἄγαθο τό, Πελοπν. (Λακων.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

1) Μεγάλῃ ἄκανθα Ἀνδρ. Βιθυν. Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Ἰκαρ. Ἰμβρ. Κάλυμν. Κύπρ. Μεγίστ. Πελοπν. (Λακων.)

